

אקדמיה במבט ביקורתי:

סוגיות במגוון, תיוג וגזענות בהשכלה הגבוהה

תשפ"ג, 2022-2023

סמינר לתואר ראשון

מרצה: פרופ' סראב אבורביעה-קווידר

מספר קורס: סמסטר א' 12910249

סמסטר ב' 12910259

המחלקה לחינוך

יום ד' 10:00-12:00

sarab@bgu.ac.il

בסמינר זה נכיר את תיאוריית הגזע הביקורתית (critical race theory); את מקורותיה התיאורטיים ותרומתה המתודולוגית לחקר מיעוטים בזירת ההשכלה הגבוהה. הסמינר יפתח בהבנת מושגים בסיסיים, כגון גזענות, הגזעה, הצטלבות רב צירית (intersectionality), עליונות לבנה, פריבילגיה, תיוג ועוד.

מושגים אלו ייבחנו בזירת ההשכלה הגבוהה בקרב מיעוטים אתניים \ מוגזעים \ מגדריים \ לשוניים ואחרים. נשאל מהם ביטויי הגזענות היומיומיות בקרב מיעוטים שונים במוסדות ההשכלה הגבוהה? כיצד מיעוטים מפעילים אסטרטגיות שונות להתמודדות עם חוויות של גזענות? האם מוסדות ההשכלה הגבוהה הצליחו במיגור הגזענות כלפי מיעוטים? ומהם אתגרי המאבק בגזענות בחינוך?

חובות הסטודנט\ית:

נוכחות והשתתפות פעילה במהלך כל השנה: 10%

הגשת 5 רפרטים במהלך סמסטר א': 10%

פרזנטציה במהלך סמסטר ב': 20%

עבודה סופית: 60%

ציון סופי עובר: 70

דגשים בעת קורונה:

אופן ההוראה בקורס - יתכנו שינויים באופן ההוראה בהתאם למצב הקורונה באותה העת ובכפוף להחלטות הממשלה, האוניברסיטה ולשיקול דעת המחלקה.
אופן הערכה בקורס - ככל שלא יתאפשר לקיים בחינות פרונטליות הן עשויות להשתנות למטלות

חלופיות. עם זאת, המחלקה תשמור על הרב הציון בקורס, כך שהמטלה החלופית שתינתן תהיה באותו משקל של המקורית.

סמסטר א':

שיעור 1+2: מבוא: מונחים מרכזיים לחקר הגזענות וייצור אי שוויון גנרי:

יהודה שנהב, יוסי יונה. 2008. מבוא: גזענות מהי? בתוך, שנהב, י יונה, י. (עורכים) *גזענות בישראל*. תל אביב: מכון ון ליר והקיבוץ המאוחד (עמ' 13-46).

Lamont, Michele. et.al, 2014. What is missing? Cultural processes and causal pathways to inequality. *Socio-Economic review* (April): 1-36.

: פרק ההקדמה (introduction) מתוך:

Wekker Gloria. 2016. *White Innocence: Paradoxes of Colonialism and Race*. Duke University Press: Durham & London. Pp. 1-29.

Michael Schwalbe. Et.al.2000. Generic Processes in the Reproduction of Inequality: An Interactionist Analysis. *Social Forces* 79 (2): 419-452.

שיעור 3: יסודות תיאוריית הגזע הביקורתית בחינוך

Taylor, Edward. 2009. "The foundations of critical race theory in education: An introduction". In Taylor, E. et al. (Eds.) *Foundations of Critical Race Theory in Education*. Routledge: UK. Pp. 1-17

Ladson-Billing, Gloria. 2009. "Just what is critical race theory and what's it doing in a nice field like education"? In Taylor, E. et al. (Eds.) *Foundations of Critical Race Theory in Education*. Routledge: UK. Pp. 17-37.

להרחבה:

Gillborn David. 2006. "Critical Race Theory and Education: Racism and antiracism in educational theory and praxis". *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 27 (1) pp. 11-32.

שיעור 4: מתודולוגיית הגזע הביקורתית:

Yosso, Tara & Solorzo, Daniel. 2009. "Critical race methodology: counter story telling as an analytical framework for educational research". In In Taylor, E. et al. (Eds) *Foundations of Critical Race Theory in Education*. Routledge: UK. Pp. 131-148.

להרחבה:

"Parker, Laurence & Lynn, Marvin. 2009. "What's race got to do with it? Critical race theory's conflicts with and connections to qualitative research methodology and epistemology". In In Taylor, E. et al. (Eds.) *Foundations of Critical Race Theory in Education*. Routledge: UK. Pp. 148-163.

שיעור 5: לובן ופריבילגיה (white supremacy & privilege)

Leonardo Zeus. 2009. "The color of supremacy beyond the discourse of white privilege". In In Taylor, E. et al. (Eds.) *Foundations of Critical Race Theory in Education*. Routledge: UK. Pp. 261-275.

להרחבה:

Smith Andrea. 2012. "Indigeneity, settler colonialism & white supremacy". In Martinez Daniel & Pulido Laura (Eds.). *Racial Formation in the Twenty First Century*. California: University of California Press. Pp. 66-91.

שיעור 6: intersectionality הצטלבויות של גזע, מגדר, מעמד ועוד.

Choo Hae Yeon & Ferree Myra. 2010. "Practicing Intersectionality in Sociological Research: A Critical Analysis of Inclusions, Interactions, and Institutions in the Study of Inequalities". *Sociological Theory* 28 (2): 129-149.

McCall Leslie. 2005. "The Complexity of Intersectionality". *Signs* 30: (3) (Spring 2005): 1771-1800

להרחבה:

Crenshaw Kimberle. 1991. "Mapping the margins: intersectionality, identity politics and violence against women of color". *Stanford Law Review* 43: 1241-1299.

שיעור 7: גזענות של יומיום בקמפוס:

הגר תמר. 2016. 'לא זעם ולא בעתה: גזענות באקדמיה הישראלית'. בתוך אוסצקי-לזר, ש' וג' בארין י' (עורכים), אזרחות על תנאי: על אזרחות, שוויון וחקיקה גזענית. חיפה: הוצאת פרדס. (עמ' 327-345)

רשות:

Swim Janet. 2003. "African-American collage student's experiences with everyday racism: Characteristics of and responses to the incidents". *Journal of Black Psychology* 29 (1): 38-67.

שיעור 8: תיוג מיעוטים במוסדות ההשכלה הגבוהה:

Michelle R. & Howard-Vital. 1989. "African American women in higher education: Struggling to gain identity". *Journal of Black Studies* 20 (2): 180-191.

להרחבה:

Lamont Michelle et.al., 2016. *Getting Respect: Responding to Stigma and Discrimination in the United States, Brazil and Israel*. Princeton University Press: Princeton.

שחורי מלי. 2006. 'סטריאוטיפים אתניים ומרחק חברתי בחברה הישראלית'. סוגיות חברתיות בישראל, 1: 64-88.

שיעור 9: האם קיים "מגוון" (diversity) במוסדות ההשכלה הגבוהה?

Mirza Heidi-Safia. 2006. "Transcendence over diversity: Black women in academy". *Policy Futures in Education* 4 (2): 101-113.

Abu-Rabia-Queder, Sarab. 2019. The paradox of diversity in Israeli academia: reproducing white Jewishness and national supremacy. *Race, Ethnicity & Education*. 10.1080/13613324.2019.1694502.

רשות:

Mayuzumi Kimine, et.al, 2007. "Transforming diversity in Canadian higher education: A dialogue of Japanese women graduate students". *Teaching in Higher Education* 12 (5-6): 581-592.

Cecily Jones. 2006. " Falling between the cracks: What diversity means for black women in higher education?" *Policy Futures in Education* 4 (2): 145-159.

שיעורים 10-12: תיוג קבוצות מיעוט בהשכלה הגבוהה בישראל:

שיעור 10: 'דור ראשון' כקטגוריה

איילון חנה. 2018. 'תחומי הלימוד של בני ובנות הדור הראשון ללימודים גבוהים שהוריהם מבוססים כלכלית: מבט נוסף על הריבוד האופקי בישראל'. מגמות, נג' (1): 75-100.

אבורביעה-קווידר, סראב. 2008. *מודרות ואהובות: סיפוריהן של נשים בדוויות משכילות*. מאגנס, האוניברסיטה העברית [פרקים נבחרים].

שיעור 11: סטודנטים עם מוגבלויות (הרצאת אורח.ת)

ניצן אלמוג. 2018. "משהו כאן עוצר אותי" סטודנטים עם מוגבלויות בישראל – מדיניות, שיח ופרקטיקה. קשת - כתב עת למדעי הרוח והחברה 2: 31-65.

שיעור 12: אפליית סטודנטים גאים (הרצאת אורח\ת):

גיא שילה, אבנר רוגל, אורן פזמוני-לוי. 2017. חוויותיהם של סטודנטים וסטודנטיות גאים בישראל. דוח מחקר, מכון הירשפליד.

שיעור 13: התמודדות מול גזענות במוסדות ההשכלה הגבוהה: אסטרטגיות של זהות

"Payne Yasser Arafat & Suddler Carl. 2014. Cope, conform or resist? Functions of a black American identity at a predominantly white university. *Equity & Excellence in Education* 47 (3): 385-403.

Wilma Henry. 2008. "Black female millennial college students: Dating dilemmas and identity development". *Multicultural Education* 16 (2): 17-21.

שיעור 15: מפגשי הכנה לקראת הגשת הצעות המחקר.

סמסטר ב':

שיעור 1: מיקרואגרסיה

Kholi, Rita & Solorzano, Daniel. (2012). "Teachers, please learn our names!: Racial microaggressions and the K-12 classroom". *Race, Ethnicity & Education* 15 (4): 441-462.

Jessica M. Vasquez & Christopher Wetzel. (2009). "Tradition and the invention of racial selves: symbolic boundaries, collective authenticity, and contemporary struggles for racial equality". *Ethnic and Racial Studies* 32:9, 1557-1575.

שיעור 2: Passing והשתלבות?

אורנה ששון לוי, אבי שושנה. 2014. השתכנזות: על פרפורמנס אתני וכישלונ. *תיאוריה וביקורת* 42: 71-97

מולא שולה. 2018. "אני רגילה לגמרי": יהודיות, ישראליות ולבנות כעוגנים זהותיים בתהליך התמודדותם של תלמידים אתיופים עם גזענות בישראל. *גילוי דעת*, גיליון 14: 13-42

שיעור 3: להיאבק בתיוג

Oropeza Maria-Veronica et.al. 2010. "Linguistic minority students in higher education: using, resisting and negotiating multiple labels". *Equity & excellence in Education* 43 (2): 216-231.

סלומון הגר. תשנ"ח. 'גלגולה של תודעה גזענית: מאתיופיה לארץ המובטחת'. מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי, 125-146.

שיעור 4: נגישות מוגזעת להשכלה גבוהה בקרב מיעוטים שחורים

Nathaniel Jackson. 2012. "Minority access to higher education". *Journal of Collage Admission* 214: 56-62.

Benjamin Baez. 2003. "Outsiders within?" *Academe* 8 (4): 41-45.

שיעור 5: גזענות ניאוליברלית בקמפוס

Glyn Hughes. 2013. "Racial justice, hegemony and bias incidents in U.S higher education." *Multicultural Perspectives* 15 (3): 126-132.

שיעור 6: גזענות מוסדית

Pilkington Andrew. 2013. "The interacting dynamics of institutional racism in higher education". *Race, Ethnicity and Education* 16 (2): 225-245.

שיעור 7: פדגוגיה אנטי גזענית

Henry A. Giroux. 2000. Racial Politics, Pedagogy, and the Crisis of Representation in Academic Multiculturalism. *Social identities* 6(4): 493-510.

שיעורים 8-13: הצגת הצעות המחקר של הסטודנטים.ות